

การใช้ประโยชน์และมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านในตำบลคู้ายามี่
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

**Economic Evaluation of Benefits and Value of Indigenous Vegetables Grown
in Kuyaimie Sub-district of Sanam Chaikhet District
of Chachoengsao Province**

รุ่งฤดี รัตนวิไล

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

18/18 ก.ม.18 ถนนบางนา-ตราด ตำบลบางโจลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

*Email: rungrudee.2510@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะการใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อทำการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านในตำบลคู้ายามี่ อำเภอสนามชัย จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เกษตรกรทั้งหมดที่ปลูกผักพื้นบ้านและนำผลผลิตส่งเข้ากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ในเขตพื้นที่ตำบลคู้ายามี่ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 87 ครัวเรือน ที่ใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านจำนวน 155 ชนิดพืช เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ขายโดยส่งเข้ากลุ่มและผลิตเป็นผลผลิตต่อเนื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่า t-test one way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 41-60 ปี สมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4-6 คน พื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 1-15 ไร่ รายได้จากการขายผักโดยส่งเข้ากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ อยู่ในช่วง 100-1,000 บาทต่อปี ลักษณะการใช้ประโยชน์โดยตรงและมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านของเกษตรกรทุกคน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ เพื่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 123,122.4 บาทต่อปี เพื่อขายโดยส่งเข้ากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 479,825.20 บาทต่อปี และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตเป็นผลผลิตต่อเนื่องคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 33,764 บาทต่อปี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีผลต่อมูลค่าขายผัก

พื้นที่บ้านโดยส่งเข้ากลุ่มไม่แตกต่างกันมีค่า t-test เท่ากับ .126 และ F-test เท่ากับ .270 และ .554 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 มีเพียงปัจจัยเดียวคือ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรที่แตกต่างกันมีผลต่อมูลค่าขายผักพื้นบ้านโดยส่งเข้ากลุ่มแตกต่างกัน มีค่า F-test เท่ากับ 85.889 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ : มูลค่าทางเศรษฐกิจ ผักพื้นบ้าน การใช้ประโยชน์โดยตรง

Abstract

This research aims to study the benefits of indigenous vegetables based on a self-sufficient theory and to evaluate the economic values of the indigenous vegetables Sub-district of Sanam Chaikhet District of Chachoengsao Province. The population of this study was 87 gardeners who have cultivated indigenous vegetables for selling with an organic agriculture group in Kuyaimee sub-district, Sanam Chaikhet district in Chachoengsao province. They have gotten direct benefits from 155 indigenous vegetables for their own consumption and income earning. Data were collected with interviews and analyzed by descriptive statistic, t-test and one-way ANOVA.

The research found that the most gardeners were female with age between 41 – 60 years old, had family members around 4 – 6 people and the land for cultivation around 1 – 15 rai. The margin profit from selling indigenous vegetable was about 100 to 1,000 baht per year. The economic values of indigenous vegetable can be divided into three groups—1) for own consumption calculated as 123,122.4 baht per year, 2) for selling to the organic agricultural group calculated as 479,825.20 baht per year, and 3) for value adding calculated as 33,764 baht per year. Furthermore, the statistic shown that there were not a significant difference of the values of indigenous vegetables among different genders, ages and the number of family member at alpha 0.05 ($t = .126, .270$ and $.554$) Meanwhile, there was a significant different of valued of indigenous vegetable selling between gardener who had different cultivation size at 0.05 ($F = 85.889$)

Keyword : Economic Values, Indigenous Vegetables, Benefits

ความสำคัญของปัญหา

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการเกษตรเขียนไว้ว่า “เกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหาร เป็นฐานสร้างรายได้ให้แผ่นดิน” (นาถพงส์ พัฒนพันธ์ชัยและคณะ, 2551:1) ภาคการเกษตรยังคงเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการพัฒนาการเกษตรให้มีความเข้มแข็งเกษตรกรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวทางการพัฒนาข้อ 5.4 ระบุไว้ว่า สร้างความมั่นคงปลอดภัยด้านอาหารในครัวเรือนเกษตรกร เพื่อเป็นหนทางไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค และยังสามารถช่วยให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหารในครัวเรือน โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน เพื่อให้เกิดความสมดุลด้านเกษตรกรรมโดยจัดให้มีกลไกด้านความรู้และขับเคลื่อนระดับชุมชนและระดับประเทศ สนับสนุนให้ประชาชนทั่วไป ทำสวนผักคนเมือง (City farm) ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษสำหรับกลุ่มครัวเรือนหรือชุมชนที่มีความสนใจเพื่อช่วยให้คนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารได้ และเกิดความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนสามารถสร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้กับครัวเรือนและชุมชน ลดภาวะโลกร้อน และเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง การปลูกผักไว้บริโภคเองภายในครอบครัวจึงจัดเป็นกิจกรรมภายในครอบครัวอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำร่วมกันได้กับคนในครอบครัว ชุมชนและสังคมได้เป็นอย่างดี (แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559): กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กันยายน 2554)

แผนพัฒนาการเกษตรข้างต้นมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยด้านอาหารในครัวเรือนเพื่อเป็นหนทางไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิต วิธีการหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของรัฐบาลที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเกษตร คือการรณรงค์ให้ครัวเรือนและเกษตรกรในชุมชนมองเห็นถึงคุณค่าและมูลค่าของพืชผักที่ปลูกอยู่รอบๆบ้าน ภายในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ นั่นคือ ผักพื้นบ้านซึ่งมีอยู่ทั่วไปที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ รอบๆบ้าน ภายในชุมชน หรือปลูกไว้เพื่อบริโภค เมื่อมีเหลือจากการบริโภคภายในครอบครัวก็สามารถนำไปขายหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้ และยังสามารถต่อยอดโดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตของตนเป็นผลผลิตต่อเนื่องนับเป็นแนวทางในการสร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้กับครัวเรือนได้อย่างแท้จริง

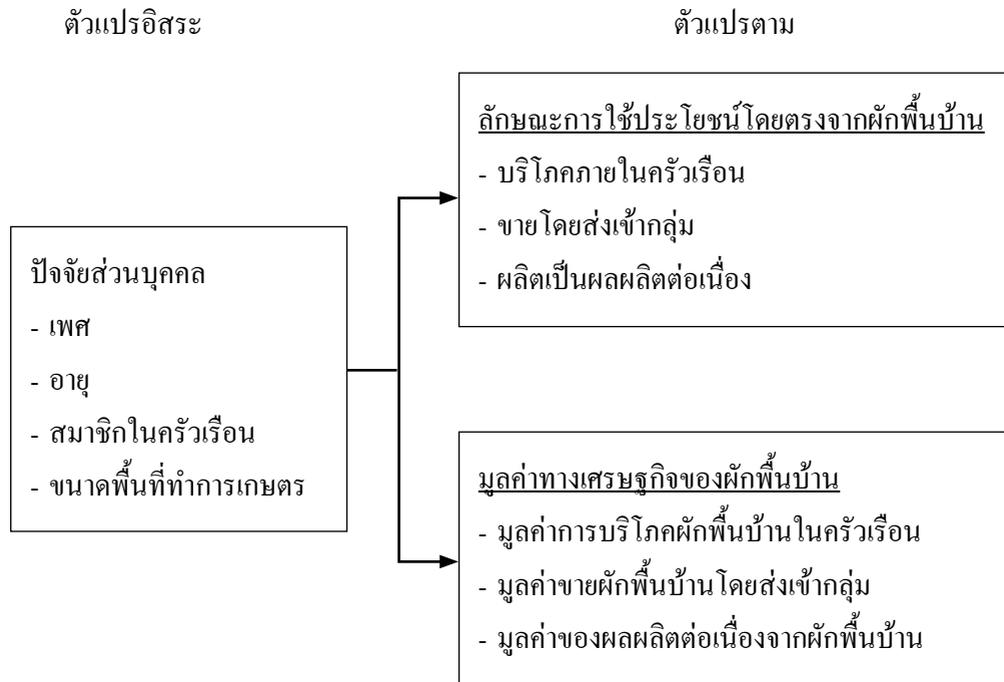
จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มุ่งเน้นในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย ดังครัวเรือนของเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นชุมชนตัวอย่างที่มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ และเป็นแหล่งเรียนรู้คูงานของหน่วยราชการ กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานส่งเสริมด้านการเกษตรรวมถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการเข้าถึงอาหารปลอดภัย ชุมชนแห่งนี้ยังเป็นชุมชนต้นแบบที่มีการส่งเสริมให้บริโภคผักพื้นบ้านและใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านในการพัฒนาชุมชน เกษตรกรในชุมชนนี้มีวิถีชีวิตและศักยภาพในการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร เป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย สร้างรายได้จากอาชีพเกษตรกร และเป็นอาชีพที่มีส่วนสำคัญในการดูแลสิ่งแวดล้อม มีครัวเรือนที่ทำการเกษตร ปลูกผักพื้นบ้านไว้บริโภคเอง ส่วนที่เหลือจากการบริโภคก็จะนำไปจำหน่ายภายในชุมชน จนกระทั่งถึงปลูกผักไว้ขายในเชิงการค้าและมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่คนในชุมชนผลิตได้เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตไปขายผ่านกลุ่ม

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านที่อยู่รอบบ้านและชุมชน ครัวเรือนสามารถเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายจากการใช้ประโยชน์โดยตรง จากผักพื้นบ้านที่มีอยู่ และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผักที่มีอยู่รอบๆบ้านได้เป็นอย่างดี รวมถึงการที่ครัวเรือนหรือชุมชนควรจะได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ ของผักพื้นบ้านที่มีอยู่รอบๆ ครัวเรือนภายในชุมชนซึ่งเป็นทุนเดิมอยู่แล้วว่าจะทำอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และนำมาสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้มากที่สุด โดยวิธีการหามูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้าน จากความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้าน ในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อทำการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านตามราคาตลาดและราคาประกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

เนื่องจากมูลค่าการบริโภคผักพื้นบ้านในครัวเรือน และมูลค่าของผลผลิตต่อเนื่องจากผักพื้นบ้าน มีมูลค่าน้อย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องการทราบความแตกต่างระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลกับมูลค่าขายผักพื้นบ้านโดยส่งเข้ากลุ่ม เท่านั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีมูลค่าขายผักพื้นบ้านโดยส่งเข้ากลุ่มแตกต่างกัน

ขอบเขตและข้อจำกัด

งานวิจัยชิ้นนี้ จะทำการศึกษาการใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านตามราคาตลาดและราคาประกัน ทั้งในรูปของผักสดและผลผลิตต่อเนื่อง ที่ได้จากผักพื้นบ้านทั่วไป และผักพื้นบ้านที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) ที่เกษตรกรส่งเข้ากลุ่มเกษตรอินทรีย์สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นผู้รวบรวมและทำการตลาดเพื่อนำไปขาย ทำการเก็บรวบรวมผลผลิตในช่วงเดือน มกราคม – ธันวาคม 2556 ในเขตพื้นที่ตำบลคูยาศหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้าครอบครัวหรือคนใดคนหนึ่งในการครอบครัวที่เป็นตัวแทนผู้เข้าไปใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน จำนวนทั้งหมด 87 ครอบครัว (ข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ณ วันที่ 18 พฤษภาคม, 2556 : 1-8) ผักพื้นบ้านที่นำไปใช้ประโยชน์ได้แก่ ผักพื้นบ้านอินทรีย์ที่ได้ขอรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ และผักพื้นบ้านอินทรีย์ที่ไม่ได้ขอรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ ในเขตพื้นที่ตำบลคูยงหมี่ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งหมด 155 ชนิดพืช

กำหนดให้สมาชิกของครัวเรือน 1 คน (หัวหน้าครัวเรือน แม่บ้าน ลูกหรือผู้อื่นที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปคนใดคนหนึ่ง) เป็นตัวแทนของครัวเรือน 1 ครัวเรือน ที่ใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน เพื่อขายโดยส่งเข้ากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ และผลิตเป็นผลผลิตต่อเนื่อง ประกอบด้วยผักพื้นบ้านทั้งหมดจำนวน 155 ชนิดพืช

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ชนิดของผักพื้นบ้านในแต่ละช่วงเดือนของปีจะออกผลผลิตแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา และขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ
2. เกษตรกรมีการเข้าออกจากกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากปัจจัยด้านสุขภาพ และเวลาที่มีจำกัดเพราะต้องทำกิจกรรมภายในครัวเรือนหลายอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ลักษณะการใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน เป็นคำถามปลายเปิด

2.1 การใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน โดยการบริโภคภายในครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กิโกรัม) เป็นคำถามปลายเปิด โดยใช้ข้อมูลปริมาณการบริโภคผักของประชากรในกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2555) เป็นเกณฑ์ คือ ปริมาณการบริโภคผัก และผลไม้ของประชากรในกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ไทย อินโดนีเซีย และศรีลังกา) เฉลี่ยทุกช่วงอายุ มีค่าเฉลี่ยการบริโภค เท่ากับ 17.29 กิโลกรัมต่อปี

2.2 การใช้ประโยชน์โดยตรงจากการขายผักพื้นบ้านและผลผลิตต่อเนื่อง (กิโกรัม) เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 3 การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านตามราคาตลาดและราคาประกัน (บาท) เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อคำนวณหาค่า มูลค่าการบริโภคผักพื้นบ้านภายในครัวเรือน มูลค่าขาย ผักพื้นบ้านผ่านกลุ่ม และมูลค่าผลผลิตต่อเนื่องจากผักพื้นบ้าน

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค การใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการประเมินตามหลักการหามูลค่าการใช้ประโยชน์โดยตรงของ โครงการกฎหมายแห่งเอเชียอาคเนย์ (2542: 4-5) คือ มูลค่าการใช้ประโยชน์โดยตรง หมายถึง มูลค่าที่ คิดจากรายได้จากการใช้ทรัพยากรโดยตรง เพื่อประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้าน

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ เพื่อตอบข้อมูลทั่วไปของ เกษตรกร

3. วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างตัวแปรโดยการหาค่า t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานหา ค่า ความแตกต่างระหว่างเพศกับมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านโดยขายผ่านกลุ่ม

4. วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติ one way ANOVA เพื่อทดสอบ สมมติฐานหาความแตกต่างระหว่าง อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และขนาดพื้นที่ทำการเกษตรกับ มูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านโดยขายผ่านกลุ่ม

5. การวิจัยครั้งนี้จะกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ 0.05 ถ้า

ค่า sig < ค่า α จะปฏิเสธ H_0

ค่า sig > ค่า α จะยอมรับ H_0

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม 2556 ถึง ธันวาคม 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผักพื้นบ้าน (Indigenous vegetables) หมายถึง ผักพื้นบ้านอินทรีย์ที่ได้ขึ้นทะเบียนรับรอง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และผักพื้นบ้านอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ที่ปลูกอยู่รอบๆ บ้าน ภายในชุมชน

มูลค่าทางเศรษฐกิจ หมายถึง มูลค่าที่คิดจากรายได้การใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านมีค่า เท่ากับมูลค่าที่เป็นตัวเงิน ณ ราคาตลาด หรือ ราคาประกัน คำนวณจากราคา คูณ ปริมาณผลผลิตของ ผักพื้นบ้านแต่ละชนิด

การใช้ประโยชน์โดยตรง หมายถึง การบริโภคภายในครัวเรือน การนำไปขายโดยส่งเข้ากลุ่ม และผลิตเป็นผลผลิตต่อเนื่องจากผักพื้นบ้าน

ราคาลด หมายถึง ราคาที่ทำการซื้อขายผักพื้นบ้านอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งหรือ ณ ขณะนั้น

ราคาประกัน หมายถึง ราคาที่กลุ่มเกษตรอินทรีย์กำหนดราคาขายผักพื้นบ้านอินทรีย์ที่ได้ขึ้นทะเบียนรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว

ครัวเรือน หมายถึง เกษตรกรที่ปลูกผักพื้นบ้านไว้บริโภค ส่วนที่เหลือจากการบริโภคนำไปขาย โดยส่งเข้ากลุ่มเกษตรอินทรีย์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลผลิตต่อเนื่อง หมายถึง ผลผลิตที่ได้ตัดแปลงให้แตกต่างไปจากของเดิมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตนั้นๆ สร้างเป็นผลผลิตชนิดใหม่ เช่น มะขามเปียก แป้งขมิ้น ใผ่ต้ม เป็นต้น

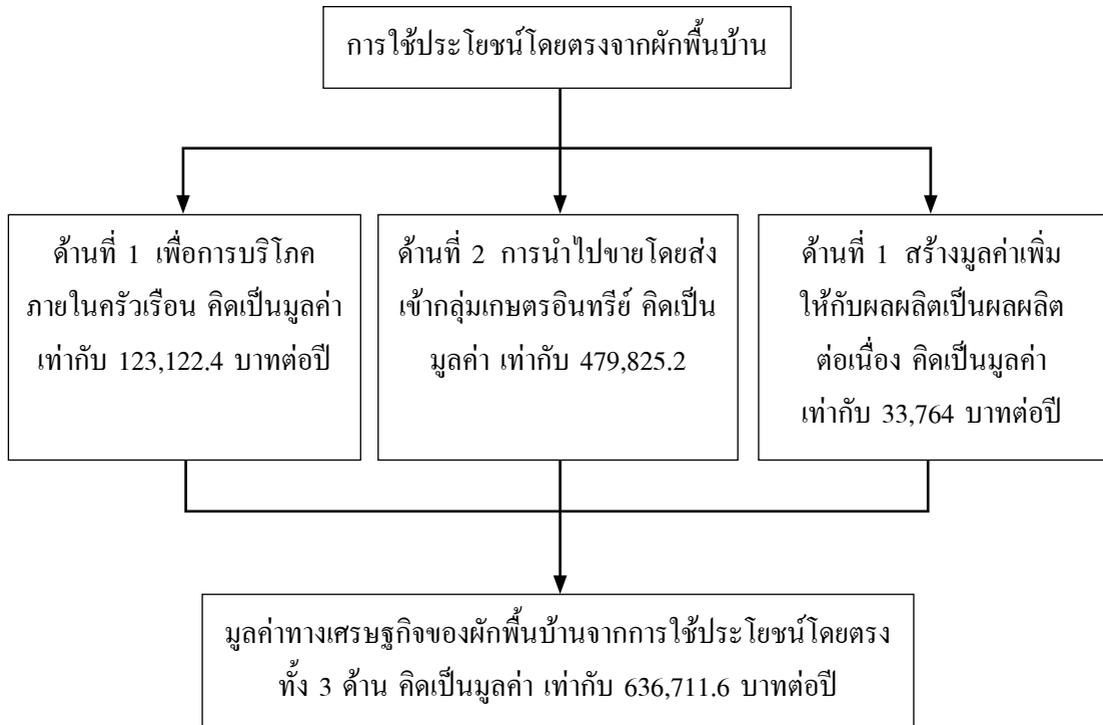
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่ได้ช่วยให้ครัวเรือนและชุมชนทราบถึงวิธีการหามูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้าน
2. มูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านที่ประเมินได้จะสะท้อนให้คนในชุมชนตระหนักถึงประโยชน์และเห็นความสำคัญของผักพื้นบ้านที่อยู่รอบๆ บ้าน ภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตและการตลาดของ
3. ผักพื้นบ้านในครัวเรือนและชุมชน ให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้ประโยชน์ของครัวเรือนและชุมชน เพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 57 คน ชาย จำนวน 30 คน อายุของเกษตรกรอยู่ในช่วง 41-60 ปี จำนวน 58 คน มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4-6 คน จำนวน 39 คน มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 1-15 ไร่ จำนวน 53 คน และ เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยจากการขายผักพื้นบ้านผ่านกลุ่มเกษตรอินทรีย์อยู่ในช่วง 100-1,000 บาทต่อปี จำนวน 30 คน

ลักษณะการใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน

ภาพ 1 ลักษณะการใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน

เกษตรกรใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านทุกชนิด ใน 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน รับประทานเป็นผักสด ใช้ในการประกอบอาหาร และเป็นยาสมุนไพร

ด้านที่ 2 นำไปขายโดยส่งเข้ากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผักพื้นบ้านที่เกษตรกรผลิตได้ในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวน 155 ชนิดพืช ผลิตผลผลิตได้จำนวน 29,308.5 กิโลกรัมต่อปี ชนิดผักพื้นบ้านที่เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้มากเกือบตลอดทั้งปีและให้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก 10 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่

1. มะนาว ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 3,402.5 กิโลกรัมต่อปี
2. ผักบุ้งจีน ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 1,757.6 กิโลกรัมต่อปี
3. ผักกูด ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 1,648.1 กิโลกรัมต่อปี

4. ฝรั่ง ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 1,532.2 กิโลกรัมต่อปี
5. ข่าอ่อน ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 1,381.2 กิโลกรัมต่อปี
6. ถั่วฝักยาว ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 1,221 กิโลกรัมต่อปี
7. ชะอม ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 959.2 กิโลกรัมต่อปี
8. สายบัว ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 898.2 กิโลกรัมต่อปี
9. ตำลึง ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 820.7 กิโลกรัมต่อปี
10. ผักบุ้งนา ผลผลิตจำนวนเท่ากับ 719 กิโลกรัมต่อปี

ด้านที่ 3 สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตเป็นผลผลิตต่อเนื่อง ผลผลิตต่อเนื่องจากผักพื้นบ้านที่เกษตรกรผลิตได้ในปี พ.ศ. 2556 ได้แก่ ขนมหินสี ชูดต้มยำ มะขามเปียก ขี้เหล็กต้ม หน่อไม้ต้ม หน่อไม้เส้น หน่อไม้เผา ขนมห่อไม้ ขนมหักทอง และแป้งขมิ้น

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านตามราคาตลาดและราคาประกัน

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านทุกชนิดตามราคาตลาดและราคาประกัน แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 มูลค่าเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน มูลค่าการบริโภคผักพื้นบ้านของเกษตรกรเฉลี่ย คนละ 283.04 บาทต่อคนต่อปี มูลค่าการบริโภคผักพื้นบ้านของเกษตรกรทั้งหมด คิดเป็นเงินเท่ากับ 123,122.4 บาทต่อปี

ด้านที่ 2 มูลค่าการนำไปขายโดยส่งเข้ากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ เกษตรกรสร้างรายได้จากการขายผักพื้นบ้านทุกชนิดโดยส่งเข้ากลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ คิดเป็นมูลค่า เท่ากับ 479,825.20 บาทต่อปี ผลิตผักพื้นบ้านทุกชนิดได้ เท่ากับ 29,308.5 กิโลกรัมต่อปี ผักพื้นบ้านที่ให้ผลผลิตกับเกษตรกรมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มะนาว ผักบุ้งจีน และผักกูด ตามลำดับ โดยที่เกษตรกรเพศหญิง มีรายได้จากการขายผักพื้นบ้านทุกชนิดมากที่สุด เท่ากับ 57,567.77 บาทต่อปี

ด้านที่ 3 มูลค่าจากผลผลิตต่อเนื่อง เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจากผลผลิตต่อเนื่อง คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 33,764 บาทต่อปี ผลผลิตต่อเนื่องที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้มากที่สุด คือ ขนมหินสี ที่ผลิตมาจากสีของ เตยหอม ขมิ้น และดอกอัญชัน เป็นต้น คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 22,200.0 บาทต่อปี รองลงมาคือ ผลผลิตจากหน่อไม้ต้ม คิดเป็นเงินเท่ากับ 9,315.0 บาทต่อปี เกษตรกรผู้ซึ่งผลิตผลผลิตต่อเนื่องจะมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 9,229.8 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้ผลิตผลผลิตต่อเนื่อง ที่มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ 4,351.16 บาทต่อคนต่อปี

สรุปรวม มูลค่าทางเศรษฐกิจของผักพื้นบ้านจากการใช้ประโยชน์โดยตรง ทั้ง 3 ด้าน คิดเป็นมูลค่า เท่ากับ 636,711.6 บาทต่อปี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากสมมติฐานการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีผลต่อมูลค่าขายผักพื้นบ้านโดยส่งเข้ากลุ่มแตกต่างกัน สรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังตาราง 1.1

ตาราง 1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร กับมูลค่าขายผักพื้นบ้านโดยส่งเข้ากลุ่ม

มูลค่าขายโดยส่งเข้ากลุ่ม	N	X	SD	t	Sig
เพศ					
ชาย	30	5,564.67	12,867.96	.126	0.220
หญิง	57	5,267.56	8,911.20		
มูลค่าขายโดยส่งเข้ากลุ่ม	N	X	SD	F	X
อายุ					
<25	1	398		.270	.847
25-40	15	4,631.67	5,828.90		
41-60	58	6,004.17	11,963.41		
>60	13	3,775.08	6,631.01		
สมาชิกในครอบครัว					
1-3	33	4,345.55	6,535.09	.554	.577
4-6	39	5,317.21	11,046.04		
7-9	15	7,761.13	14,944.90		
ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)					
1-15	53	843.43	1,358.41	85.889	.000
16-30	21	5,596.48	3,934.43		
31-45	8	14,624.50	7,111.91		
46-60	4	32,572.50	18,465.20		
>60	1	57,677.00	-		

จากตาราง 1.1 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อมูลค่าขายผักพื้นบ้านโดยส่งเข้ากลุ่มที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 มีเพียงปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยเดียว คือ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรที่แตกต่างกันมีผลต่อมูลค่าขายผักพื้นบ้านโดยส่งเข้ากลุ่มที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมาก ก็จะมีรายได้จากการขายผักพื้นบ้านมากตามไปด้วย

อภิปรายผล

ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ในการปลูกผักพื้นบ้านของเกษตรกร เกษตรกรจะใช้แรงงานคนในครัวเรือนเป็นหลัก สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชนที่เขียนไว้ในหนังสือชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง ของอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2555) ที่ว่า ควรเน้นการบริหารจัดการที่มีความเสี่ยงต่ำ ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้คุ้มค่าและใช้แรงงานคนในท้องถิ่นเป็นหลัก แรงงานคนจัดเป็นปัจจัยการผลิตหลักในภาคการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการผลิตตามหลักเศรษฐศาสตร์ ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต ประกอบด้วย ที่ดิน ทุน แรงงาน และผู้ประกอบการ

แรงงานในครัวเรือนเกษตรกรที่ใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตประชาชนในชุมชนเขียนไว้ในหนังสือชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง ของอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2555) ที่ว่า ใช้หลักยึดการทำงานร่วมกัน เรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยกระบวนการทำงานมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มสตรี แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สุภาพร หนูสิงห์และจิตพกา ธนปัญญาธิวงษ์ (2556) ที่ว่า เกษตรกรปลูกผักพื้นบ้านเป็นอาชีพเสริม และบริโภคเองภายในครัวเรือนเหลือจากการบริโภคแล้วจึงนำไปขาย ไม่ได้ปลูกเพื่อการค้า และยังพบอีกว่าเกษตรกรเพศชายมีการปลูกผักพื้นบ้านมากกว่าเพศหญิง รายได้จากการขายผักพื้นบ้านของเพศชายจึงมากกว่าเพศหญิงด้วย

เกษตรกรมีแรงงานและเวลาในการทำสวนผักน้อย เนื่องจากเกษตรกรจะใช้เวลาว่างจากการทำงานบ้าน และดูแลครอบครัวมาปลูกผักพื้นบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร เลิศสกุลจินดา (2557) ที่ว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวของชุมชน สมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ร่วมกัน ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ในการดูแลลูกเล็ก เนื่องจากตนเองต้องออกไปทำงานนอกบ้านในเวลากลางวัน ผู้ใหญ่ที่อยู่กับบ้านจึงมีเวลาในการทำการเกษตรได้ไม่เต็มที่เพราะต้องแบ่งเวลาไปดูแลเด็กเล็ก

เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมาก สามารถปลูกผักพื้นบ้านได้หลากหลายชนิดและมีปริมาณมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อย สามารถสร้างรายได้จากการขายผักพื้นบ้านโดยส่งผลผลิตเข้ากลุ่มได้มากด้วย สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่เขียนไว้ในหนังสือชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง ของอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2555) ที่ว่า ขนาดการผลิตควรสอดคล้องกับความสามารถในการบริหารจัดการภายในกลุ่ม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลักให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

ลักษณะการใช้ประโยชน์และมูลค่าการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้าน

การใช้ประโยชน์และมูลค่าการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านเพื่อการบริโภคในครัวเรือน

การใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้าน เพื่อการบริโภคในครัวเรือน เกษตรกรสามารถนำผักพื้นบ้านมาบริโภคได้ทุกส่วนขึ้นอยู่กับชนิดของผักพื้นบ้านว่าเกษตรกรจะนำไปใช้ประกอบอาหารประเภทไหนเพื่อบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันการแพทย์แผนไทย (2545) ที่ว่าผักพื้นบ้านสามารถนำมาบริโภคได้ทุกส่วน ไม่ว่าจะนำมาใช้ประกอบอาหาร ใช้เป็นยาสมุนไพร และใช้ประโยชน์ด้านความเชื่อ และสอดคล้องกับศิริวัฒน์ บุญชัยศรีและสุขทัย พงศ์พัฒนศิริ (2554) ที่ว่า ครัวเรือนสามารถนำผักพื้นบ้านมาบริโภคได้ทุกส่วน นำมาใช้ประกอบอาหารซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีวัฒนธรรมการบริโภคที่แตกต่างกันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการดำรงชีพควบคู่กับวิถีชีวิตของชุมชน

เกษตรกรจะนำผลผลิตผักพื้นบ้านที่ได้มาใช้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนก่อนและแบ่งปันกับเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับ การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่เขียนไว้ในหนังสือชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง ของอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2555) ที่ว่า การผลิตเน้นเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทนา เวชโอสถศักดิ์ดา (2556) บังอร เลิศสกุลจินดา (2557) ที่ว่า ชุมชนนำผักพื้นบ้านมาใช้ประโยชน์ในด้าน การประกอบอาหารกินภายในครัวเรือน ใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพรเนื่องจากผักพื้นบ้านบางชนิดมีสรรพคุณเป็นยา เช่น มะนาวมีสรรพคุณในการแก้ไข ตะไคร้มีสรรพคุณในการแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ เป็นต้น

การใช้ประโยชน์และมูลค่าการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านโดยขายผ่านกลุ่ม

การใช้ประโยชน์โดยตรงในรูปของการนำผักพื้นบ้านไปขาย ผักพื้นบ้านส่วนที่เหลือจากการบริโภคเกษตรกรจะนำไปขายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน และเป็นการเพิ่มอาชีพขายผักให้กับเกษตรกรได้อีกอาชีพหนึ่ง สอดคล้องกับ การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่เขียนไว้ในหนังสือชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง ของอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2555) ที่ว่า การผลิตเน้นเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและชุมชนหากมีเหลือค่อนนำไปขายออกสู่

ตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทนา เวชโอสถศักดิ์ (2556) ที่ว่า ชุมชนนำผักพื้นบ้านมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อลดต้นทุนการซื้ออาหารสัตว์โดยการนำผักพื้นบ้านมาใช้เป็นส่วนผสมของอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านอาหารสัตว์ได้ด้วย และก่อให้เกิดอาชีพขายผักขึ้นมาอีกอาชีพหนึ่งให้กับครอบครัว

การรวมกลุ่มผลผลิตจากผักพื้นบ้านที่เกษตรกรผลิตได้ ส่วนที่เหลือจากการบริโภคเกษตรกรนำไปขายแต่ผลผลิตที่ได้บางครั้งมีไม่มากพอที่จะขายได้ หรือไม่คุ้มค่าถ้าหากจะนำผักพื้นบ้านที่ได้ไปขายที่ตลาด เกษตรกรจึงมีแนวคิดในการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์เพื่อรองรับผลผลิตจากผักพื้นบ้านของเกษตรกรด้วยกันเอง สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่เขียนไว้ในหนังสือชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง ของอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2555) ที่ว่า ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดความพอเพียงปัจจัยหนึ่ง คือ เศรษฐกิจชุมชนเอื้อให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร หนูสิงห์และจิตผกา ธนปัญญาธิวงศ์ (2556) ที่ว่า เกษตรกรเห็นด้วยกับการรวมกลุ่มและสนใจเข้าร่วมการรวมกลุ่มขายผักพื้นบ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี (2549) ที่ว่า ครัวเรือนควรมีการรวมกลุ่มและส่งเสริมให้ลูกหลานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของชุมชนเพื่อเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง

การใช้ประโยชน์และมูลค่าการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านในรูปของผลผลิตต่อเนื่อง

การใช้ประโยชน์โดยตรงในรูปของผลผลิตต่อเนื่อง ผลผลิตต่อเนื่องสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรนอกเหนือจากรายได้จากการขายโดยส่งเข้ากลุ่ม ซึ่งนับเป็นรายได้ที่เพิ่มพิเศษเข้ามาให้กับเกษตรกรที่มีทักษะ ในการคิดแปลงผลผลิตที่มีอยู่ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น เช่น มะขามนำมาทำเป็นมะขามเปียกเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2557) ที่ว่า สหกรณ์จะอยู่ได้อย่างยั่งยืนก็ต่อเมื่อสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสมาชิกที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสหกรณ์ มูลค่าเพิ่มจะถูกขับเคลื่อนโดยมูลค่าทางการเงินที่เพิ่มขึ้น

รายได้จากการขายผักพื้นบ้านและผลผลิตต่อเนื่องของเกษตรกรสามารถวัดออกมาเป็นตัวเงินเพื่อแสดงให้เห็นถึง ประโยชน์และคุณค่าของผักพื้นบ้านที่เกษตรกรมีอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว สอดคล้องกับโครงการกฎหมายแห่งเอเชียอาคเนย์ (2542) ที่ว่า มูลค่าการใช้ประโยชน์โดยตรง หมายถึง มูลค่าที่คิดจากรายได้การใช้ทรัพยากรโดยตรง และสอดคล้องกับประภาพรรณ กำภูและเสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี (2546) ที่ว่า การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เป็นการประเมินออกมาในรูปตัวเงินตามราคาตลาด ของผลผลิตนั้นๆ

ผลผลิตต่อเนื่องจากผักพื้นบ้าน มีส่วนช่วยเกษตรกรในการ ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนของเกษตรกร สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่เขียนไว้ในหนังสือชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง ของอุพรพรหม เจนวานิชยานนท์ (2555) ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์ (2556) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2552) ที่ว่าการดำเนินการเพื่อการพึ่งพาตนเองของครัวเรือนเกษตรกร ครัวเรือนเกษตรกรจะมีความมั่นคงในอาชีพเกษตรและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนได้ เกษตรกรควรมีการลดรายจ่ายโดยการปลูกผักสวนครัวบริโภคเองในครัวเรือนและยังเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันได้ภายในครัวเรือน นอกเหนือจากการลดรายจ่ายการปลูกผักสวนครัวยังสามารถเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนจากการแปรรูปอาหารเพื่อเก็บไว้บริโภคได้นานๆ หรือนำไปขายเพื่อสร้างเป็นรายได้เสริมให้กับครัวเรือนได้ด้วย เช่น มะขามแปรรูปเป็นมะขามเปียก ขมิ้นแปรรูปเป็นแป้งขมิ้น หน่อไม้แปรรูปเป็นหน่อไม้ต้มหรือหน่อไม้ดอง ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเป็นตัวเงินได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพรพรหม กำภูและเสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี (2546) ที่ว่า การศึกษาการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้โดยทำการประเมินให้เห็นในรูปของตัวเงิน ทั้งประโยชน์ทางตรงและประโยชน์ทางอ้อม เพื่อแสดงให้เห็นถึงมูลค่าการใช้ประโยชน์ในรูปของตัวเงินได้ว่า ผลประโยชน์ในการเก็บหาของป่าคิดเป็นตัวเงินเท่ากับ 387,886.07 บาทต่อปี เฉลี่ยครัวเรือนละ 1,570.39 บาทต่อปี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาวិเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. สำหรับเกษตรกร เกษตรกร สามารถนำผลการศึกษาคำแนะนำไปใช้ประโยชน์โดยตรงจากผักพื้นบ้านด้านการขายโดยส่งเข้ากลุ่ม มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตว่าควรปลูกผักพื้นบ้านชนิดใดที่ให้มูลค่าขายกับเกษตรกรมากที่สุด
2. เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิต และทำการตลาดให้กับผลผลิตผักพื้นบ้านของตนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครัวเรือนและชุมชน
3. เกษตรกรควรหันมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตเป็นผลผลิตต่อเนื่องให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2557). การพัฒนา EVA คู่ SEVA มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมสู่ความยั่งยืนของสหกรณ์ โครงการพัฒนาระบบวิเคราะห์และวัดผลมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคม. สืบค้น ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2557 เว็บไซต์: www.cad.go.th
- โครงการกฎหมายแห่งเอเชียอาคเนย์. (2542). บทบาทของทะเลในการฝ่าวิกฤติเศรษฐกิจไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาวันที่ 12 พฤษภาคม 2542 ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมแม่น้ำ, กรุงเทพฯ.
- ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์ดา. (2556). การรวบรวมสารสนเทศซื้อผักพื้นบ้านในชุมชนบ้านคอนคู๋ ต.คันธารราษฎร์ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, ปีที่ 30(1) มกราคม - เมษายน, 143-164.
- นางพงศ์ พัฒนพันธ์ชัย. (2551). แผนพัฒนาการเกษตร พ.ศ. 2555-2559. สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2555, เว็บไซต์: <http://life.cpru.ac.th>
- บัวเงิน พาทีทิน. (2553). เศรษฐศาสตร์จุลภาค. กรุงเทพฯ: (มปท)
- บังอร เลิศสกุลจินดา. (2557) รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาการนำผักพื้นบ้านมาใช้ประโยชน์ของชุมชนบ้านไร่พิจิตร ภายใต้กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. The Colden Teak : Humanity and Social Science Journal. Vol 12, No2. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2557, เว็บไซต์: www.tci-thaijo.org/index.php/
- ประภาพรรณ กำภู และเสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี. (2546). การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของบางองค์ประกอบของป่าดิบชื้น กรณีศึกษาป่ากรด อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม-ธันวาคม 2546, 37-47.
- .สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน). (2552). คู่มือการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศชายฝั่งจากการใช้ประโยชน์โดยตรง (มปป.)

- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2545). *ผักพื้นบ้าน*. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2552, เว็บไซต์: <http://ittm.dtam.moph.go.th/Service/WebMuseum/ThaiFoods/page2.html>
- สิริวัฒน์ บุญชัยศรี และ สุขทัย พงศ์พัฒนศิริ. (2554). *ความหลากหลายและการใช้ประโยชน์ของผักพื้นบ้านในเขตชุมชนรอบกว๊านพะเยา พะเยาวิจัย 1 “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน”* กลุ่มการวิจัยสนองโครงการพระราชดำริ. หน้า 24-28. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2556, เว็บไซต์: <http://ict.up.ac.th/orpor/asset/file/เล่มรายงาน%202555.pdf>
- สุภาพร หนูสิงห์และจิตผกา ธนปัญญาธิวงศ์. (2556). *การผลิตและการบริโภคผักพื้นบ้านของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง*. วารสาร Suranaree J. Soc. Sci. Vol. 7 No.2; December 2013, 1-19.
- เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี. (2549) *การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง*. สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2556, เว็บไซต์: <http://www.kb.psu.ac.th/browse>.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ. (2555). *การเพิ่มการบริโภคพืช ผัก ผลไม้*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่โรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์. (2555). *ชีวิตกับเศรษฐกิจพอเพียง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทจามจรี โปรดักส์ จำกัด.

